

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОБЛЕМ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

УДК: 37.02:004.9:378.4

DOI: 10.31652/2412-1142-2024-74-79-89

Козир Олена Анатоліївна

завідувач, Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 377 Харківської міської ради»,
магістрант, факультет «Міжнародних відносин і журналістики»,
спеціальність «Управління навчальним закладом»
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна
ORCID ID: 0009-0005-9331-1434
helenakozyr@ukr.net

КВАЛІМЕТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена висвітленню проблеми проведення діагностики рівня розвитку інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти. Визначено, що основними параметрами оцінки рівня інформаційної культури педагогів закладів дошкільної освіти можна вважати знання, вміння та навички, що пов'язані з професійно важливими якостями їх особистості та являють собою основу ефективної професійної діяльності. Висунуто та експериментально доведено тезу про те, що інформаційна культура освітян-дошкільників включає такі компоненти: інформаційні потреби вихователів, провідні мотиви професійної діяльності в інформаційному середовищі, світоглядні орієнтації тощо.

Автором статті представлено процес розвитку інформаційної культури педагогічних працівників закладів освіти у вигляді спіралі, де кожний новий етап розвитку ґрунтується на складових інформаційної культури попередніх періодів, при цьому додаючи нові до складу перевірених часом. Таким чином не лише створюються умови для усвідомлення законів цієї діяльності, але й для визначення базових складових інформаційної культури з метою здійснення подальшої діагностики. Зроблено припущення про те, що усі складові інформаційної культури являють собою єдину систему, компоненти якої взаємопов'язані та взаємообумовлені.

На основі здійснення аналізу наукової літератури, автором виділено провідні складові інформаційної культури вихователів (культура сприймання інформації; культура використання інформації; культура організації подання інформації; культура спілкування в інформаційному середовищі) та їх змістове наповнення, надано характеристику рівнів сформованості інформаційної культури педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Розкрито зміст та провідні принципи здійснення кваліметричного оцінювання ступеня розвитку інформаційної культури освітян дошкільної галузі. Запропоновано базову кваліметричну модель оцінки рівня розвитку інформаційної культури вихователів. Надано стислу характеристику провідних умов, що є рушійними силами для розвитку інформаційної культури педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Автором статті запропоновано застосування процедур автотестування (самоменеджменту) з метою оптимізації системи роботи щодо розвитку інформаційної культури педагогічних вихователів.

Ключові слова: інформаційна культура, основні складові інформаційної культури, змістові компоненти інформаційної культури, параметри, базова кваліметрична модель.

1. ВСТУП

XXI століття характеризують як століття інформації. Розробка та використання сучасних інноваційних педагогічних технологій і освітніх програмних продуктів, мультимедійних систем, обумовили глобальну інформатизацію освіти на всіх рівнях. Ці зміни висунули нові вимоги не лише до рівня професійної компетентності освітян, але й до рівня їх загальної та професійної культури в інформаційному освітньому просторі. На сьогоднішній день високий рівень сформованості інформаційної культури та інформаційно-аналітичної компетентності стає для педагогів обов'язковим.

Основними параметрами оцінки рівня інформаційної культури вихователів можна вважати знання, вміння та навички, що пов'язані з професійно важливими якостями їх особистості та являють собою основу ефективної фахової діяльності [13]. Саме від здатності освітян дошкільної галузі працювати з великими обсягами інформації, ефективно діяти в інформаційному полі (знаходити, збирати, опрацьовувати, накопичувати, зберігати, шукати та розповсюджувати інформацію тощо), залежить не лише успішність їхньої професійної діяльності, але й здатність до саморозвитку, самовдосконалення та самоосвіти.

Інформаційна культура вихователя закладу дошкільної освіти – сформована під час адаптації до динамічних умов життєдіяльності в інформаційному суспільстві якісно нова форма організації розумової діяльності вихователя, спрямована на опанування знаннями, навичками та вміннями знаходити, отримувати, аналітично опрацьовувати систематизувати, зберігати, передавати, інформацію і, цілеспрямовано та креативно використовувати новітні технології у подальшій професійній діяльності.

Інформаційна культура педагогічних працівників закладів дошкільної освіти є складовою частиною професійно-педагогічної культури. Вона включає такі компоненти: інформаційні потреби освітян, провідні мотиви професійної діяльності в інформаційному середовищі, світоглядні орієнтації тощо.

Постановка проблеми. Зважаючи на те, що інформаційне освітнє середовище постійно трансформується, разом з ним нового наповнення набувають зміст та характеристики складових інформаційної культури вихователів.

Так, процес удосконалення інформаційної культури освітян можна представити у вигляді спіралі, що забезпечує прогресивний розвиток. Кожний новий етап розвитку ґрунтується на складових інформаційної культури попередніх періодів, при цьому додаючи нові до складу необхідних. Певний час рівень інформаційної культури залишається задовільним та дозволяє оптимізувати різні види роботи з інформацією та удосконалювати вже розвинені навички інформаційної культури. З часом поява нового програмного продукту, мультимедійних систем, більш потужної комп'ютерної техніки та гаджетів дає поштовх до пошуку більш сучасних та ефективних способів удосконалення інформаційної культури педагогічних працівників, висуваючи нові, більш складні вимоги. Таким чином, процес збагачення змісту інформаційної культури є нескінченним.

За таких умов постає нагальна проблема виділення найбільш загальних (базових) складових (параметрів) інформаційної культури та визначення їх характеристик (критеріїв).

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В останнє десятиліття зросла кількість досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених висвітленню питання розвитку інформаційної культури педагогічних працівників (В. Виноградов, Г. Воробйов, С. Пейпер, А. Ракитов, Е. Семенюк, А. Суханова та ін.). Особливо доцільно відзначити наукові розвідки В. Бикова [1;2], Р. Гуревича [3;4], присвячені формуванню інформаційної культури майбутніх фахівців. Проблему психофізіологічних особливостей формування інформаційної культури, її розвитку в умовах інформатизації суспільства розкрито у наукових працях: В. Брижко, Л. Винарика, В. Мілітарьова, Е. Семенюка, О. Щедрина, І. Яглома.

Окремі аспекти формування інформаційної культури студентів закладів вищої освіти представлено у наукових розвідках Н. Волкової, О. Значенко, М. Кадемії, А. Клименко,

О. Повідайчика, І. Смирнової, А. Столяревської. Окремо приділено увагу питанням виокремлення найбільш ефективних засобів формування інформаційної культури освітян (Н. Коряковцева, О. Меркулова, Є. Харчевнікова). Розвитку інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти присвячені праці К. Віттенберг, С. Дяченко, І. Мардарової.

Але, незважаючи на позитивні зміни, що відбуваються у вітчизняній системі роботи з педагогічними працівниками закладів дошкільної освіти щодо розвитку їх інформаційної культури, залишаються невирішеними багато проблем, а саме: немає чітко визначених компонентів та критеріїв оцінювання рівня оволодіння основами інформаційної культури окремих категорій освітян, починаючи з керівників закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності; недостатньо дослідженою залишається психологічна складова інформаційної культури вихователів, а також лише починають вивчатись питання впливу професійної комунікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти на рівень розвитку інформаційної культури.

Мета статті – визначити основні складові інформаційної культури педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, їх характеристики та провести на їх основі порівняльний аналіз.

Завдання дослідження: обґрунтувати теоретико-методичні засади проведення діагностики рівня сформованості інформаційної культури вихователів, здійснити пошук методологічних підходів, концептуальних положень та принципів здійснення цієї діяльності.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження стали загальні теорії розвитку інформаційної культури педагогів Н. Зіновевої, Ю. Зубова, С. Каракозова, А. Суханова, І. Хангельдієвої.

Теоретичну основу дослідження склали наукові праці А. Вєліховської, С. Конюшенка (виділено два основних компоненти в інформаційній культурі освітянина (змістовний і функціональний); С. Алексєєвої (запропоновано наступну класифікацію складових інформаційної культури: культура сприймання інформації; культура використання інформації; культура організації подання інформації; культура спілкування в інформаційному середовищі [5, с.45]; наукові розвідки О. Рембач (визначено три рівні сформованості культури педагогічних працівників закладів освіти: високий (творчий); середній (репродуктивний); низький (інтуїтивний)) [6]; О. Гуменного [5], Р. Гуревича [3] (на основі теоретичних досліджень А. Ашерова, Т. Богданової [7] виокремлено компоненти інформаційної культури та критерії оцінювання їх рівнів).

3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Підставою для визначення проблеми дослідження є здійснення аналізу наукової літератури щодо визначення параметрів рівня сформованості інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти; висвітлення досвіду запровадження цих параметрів у практику роботи після адаптації з урахуванням сучасних освітніх викликів.

Гіпотеза дослідження: діагностика рівня сформованості інформаційної культури вихователів буде ефективною за умови чіткого визначення основних її складових з урахуванням вимог сьогодення; надання розширеної характеристики кожному з рівнів оволодіння педагогічними працівниками закладів дошкільної освіти інформаційною культурою дозволить досягти у процесі самоосвіти та цілеспрямованого навчання більш суттєвих позитивних змін у нарощуванні ними власного інформаційного потенціалу в роботі з інформаційно-комунікаційними технологіями (*ІК-технології*) та великими обсягами інформації.

Були визначені завдання дослідження:

1) визначити ступінь сформованості інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти, враховуючи її найбільш стандартизовані критерії;

2) теоретично обґрунтувати сутність поняття «інформаційна культура вихователів закладів дошкільної освіти» з метою визначення її загальних складових;

3) визначити критерії та показники рівнів сформованості (прояву), що характеризують кожен складову інформаційної культури вихователів.

Організація та проведення дослідження. На думку А. Ашерова та Т. Богданової, «інформаційна культура являє собою сукупність знань, умінь і навичок роботи з інформацією із використанням сучасних інформаційних технологій, тобто, основними компонентами інформаційної культури можуть служити комп'ютерна й інформаційна грамотність» [7, с. 15, с. 41-46]. На основі цього твердження нами було зроблено припущення про те, що усі складові інформаційної культури педагогічних працівників закладів дошкільної освіти являють собою єдину систему, компоненти якої взаємопов'язані та взаємообумовлені. С. Алексєєва стверджує, що кожен компонент характеризують відповідні критерії, на основі яких проводиться оцінка, визначення, тобто вони є своєрідним еталоном, якого потрібно досягти [5, с.49]. Доцільно наголосити, що у більшості наукових розвідок при вивченні інформаційної культури виокремлюються високий, середній та низький рівні опанування освітянами основами інформаційної культури.

У процесі дослідження, нами було виділено основні складові інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти (див. Таблицю 1).

Таблиця 1

**Змістовні компоненти загальних складових інформаційної культури вихователів
(за С. Алексєєвою, О. Гуменним) [5]**

Загальні складові інформаційної культури	Дефініція поняття
1	2
Технологічна	включає способи і прийоми методичної діяльності на основі використання інформаційних технологій
Комунікативна	визначає здатність дотримуватися принципів, правил поведінки та спільної діяльності в інформаційному середовищі й комунікативних системах
Аксіологічна	сукупність педагогічних цінностей (знання, ідеї, концепції, що мають значущість для освітньої системи)
Особистісно-творча	розкриває механізм оволодіння професійною культурою поглядів

Критерії сформованості загальних складових інформаційної культури вихователів та їх показники наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії сформованості загальних складових інформаційної культури вихователів та їх показники (за С. Алексєєвою, О. Гуменним) [5]

Критерії сформованості загальних складових інформаційної культури	Показники сформованості критеріїв загальних складових інформаційної культури вихователів
1	2
Технологічна: включення в інформаційну діяльність; сформованість навичок користування засобами інформаційних технологій та творчого застосування інформації	сформованість і розвиток способів діяльності; використання засобів інформаційних технологій; технологічні навички й уміння роботи з інформаційними потоками; здатність до творчості, саморозвитку, освоєння способів спілкування з партнерами по професійній діяльності; сформованість уміння працювати автономно і в колективі
Комунікативна: рефлексія інформаційної діяльності; сформованість вмінь інформаційного спілкування	розуміння, застосування мов та видів знакових систем, технічних засобів під час передачі інформації; уміння і навички розумової та «ручної» діяльності у сфері вирішення професійних завдань засобами інформаційних технологій

Аксіологічна: активне ставлення до інформаційної діяльності; професійно важливі якості педагогічного працівника; сформованість професійно значущих ціннісних орієнтацій	потреба у створенні методичних інформаційних продуктів; прагнення до творчої обробки інформації з використанням комп'ютерних технологій; інтерес до інформаційної діяльності; пізнавальні, професійні і творчі мотиви, що впливають на досягнення цілі у процесі інформаційної діяльності; пізнавальні, професійні і творчі мотиви, які впливають на мету особистості під час цілепокладання у процесі інформаційної та професійної діяльності; відповідальність, працездатність, творча активність, ініціативність, комунікативність; сукупність особисто значущих і цінних прагнень, ідеалів, переконань, поглядів, ставлень до продукту та предмета діяльності у сфері інформаційних процесів і відносин; розуміння інформативної компетентності як однієї з провідних професійних цінностей; адекватна самооцінка власних можливостей у використанні інформаційних технологій
Особистісно-творча: сформованість знань теоретичного і технологічного характеру	сукупність знань, що відображають систему сучасного інформаційного суспільства та складають інформативну основу пошукової пізнавальної діяльності; теоретичні знання про основні поняття та методи інформаційних технологій; знання відмінностей автоматизованого і автоматичного виконання інформаційних процесів; знання особливостей засобів інформаційних технологій щодо пошуку, переробки і зберігання інформації, а також виявлення, створенню і прогнозуванню можливих технологічних етапів щодо переробки інформаційних потоків

Під розвитком інформаційної культури педагогічних працівників, за О. Гуменним, розуміють зворотно спрямовані закономірні позитивні зміни в основних складових їхньої інформаційної культури [5, с.74]. Як правило, виділяють три основних рівня розвитку інформаційної культури: високий, середній та низький. За С. Алексєєвою, змістовна характеристика кожного рівня відображає безпосередньо предмет дослідження, а також концептуальні позиції.

Таблиця 3

Рівні розвитку складових інформаційної культури педагогічних працівників та їх змістовна характеристика (за С. Алексєєвою, О. Гуменним) [5]

Рівні (показники параметрів)	Змістовна характеристика рівнів розвитку складових інформаційної культури вихователів
1	2
Високий рівень	Включення в інформаційну діяльність; високий рівень сформованості навичок використання інформаційних технологій та творчий підхід до використання до інформаційно-методичного матеріалу із застосуванням комп'ютерів тощо у освітньому процесі; здатність адаптивно реагувати на нові підходи в інформаційному продукті та освітньому процесі; нестандартний підхід до аналізу ситуацій та відкритість до нового досвіду в інформаційному суспільстві; потреба у саморозвитку та самовдосконаленні; навички самоосвіти; сформованість спілкування автономно та у педагогічному колективі.
Середній рівень	Найефективніше й адекватне здійснення освітньої діяльності на основі застосування ІК-технологій; прояв інтересу до інформаційної діяльності; забезпечення процесу розвитку і саморозвитку особистості; розвинені пізнавальні, професійні і творчі мотиви, що впливають на досягнення цілей та завдань у процесі інформаційної діяльності; розуміння інформативної компетентності як однієї з провідних професійних цінностей; адекватна самооцінка власних можливостей у використанні інформаційних технологій.

Низький рівень	Несформованість всіх компонентів інформативної культури; відтворення отриманих знань щодо особливостей використання засобів сучасних інформаційних технологій для пошуку, переробки і зберігання інформації, але без їх застосування в педагогічній практиці; виявлення і створення (без прогнозування) можливих технологічних етапів щодо переробки інформаційних потоків; комунікативна взаємодія здійснюється інтуїтивно, на основі допрофесійного досвіду комунікативної взаємодії на життєвому рівні, має ситуативну орієнтацію.
----------------	---

Методологічною основою вираження якісних характеристик кількісною мірою, за Г. Дмитренко [8], О. Касьяною [9;11], є кваліметричний підхід, що ґрунтується на наступних принципах:

- принцип перший. Якість – складна властивість об’єкта. Нами цей принцип був застосований при визначенні загальних складових інформаційної культури педагогічних працівників;

- принцип другий. Взаємозв’язок між якістю і складними й простими показниками (властивостями), що її характеризують, можна представити у вигляді піраміди у основі якої – прості властивості. Кожний складова може бути представлена як сукупність простих властивостей показників. Так, «технічна» складова інформаційної культури освітян розкривається за допомогою таких критеріїв: включення в інформаційну діяльність; сформованість навичок користування засобами інформаційних технологій та творчого застосування інформації. Перелічені нами показники можна уточнити за допомогою наступних показників рівня сформованості критеріїв. Наприклад, показник «включення в інформаційну діяльність» можна описати показниками другого порядку: розуміння, застосування мов та інших видів знакових систем, технічних засобів під час передачі інформації;

- принцип третій: окремі властивості (прості і складні) можуть бути виміряні у притаманних кожній властивості одиницях вимірювання. Завдяки такому вимірюванню встановлюються значення абсолютних показників властивостей P_i ($i=1,2,3,\dots,p$). У кваліметричній моделі як абсолютні показники доцільно використовувати бали для кожної властивості (критерію);

- принцип четвертий. Ми у своєму дослідженні застосовували експертне вимірювання з метою знаходження абсолютних показників для розробки кваліметричної моделі розвитку інформаційної культури педагогічних працівників;

- принцип п’ятий. Крім абсолютного показника P_i кожна проста або складна властивість може характеризуватись і відносним показником K_i . Цей показник визначається зіставленням абсолютного показника P_i з еталонним (базовим) абсолютним показником P_i^{et} , що відображає змінюваний у часі рівень суспільної потреби: $K_i = f(P_i, P_i^{et})$. Величина P_i^{et} обирається з урахуванням вимог до рівня оволодіння інформаційною культурою. Оцінка відносна: «не задовільний» або «повна невідповідність вимогам» (ні) – 0, «частково-негативна відповідність вимогам (більше ні, ніж так) – 0,25; «задовільно на 50%», або «урівноважена відповідність вимогам (і так, і ні) – 0,5; задовольняє вище, ніж на 50%», або «часткова позитивна відповідність вимогам (більше так, ніж ні) – 0,75; «задовольняє на 100%», або повна відповідність вимогам (так) – 1. Виділяючи високий, середній та низький рівні доцільно прийняти таку шкалу оцінок: 1 – 0,75 – рівень діяльності оптимальний (зразковий); 0,74 – 0,50 – допустимий (відповідає нормі); 0,49 – 0,0 – неприпустимий (нижче норми);

- принцип шостий. Поряд з P_i (абсолютний показник) та K_i (відносний показник) кожна складна або проста властивість характеризується також своєю вагою серед інших властивостей – коефіцієнтом ваги показника властивості M_i ;

- принцип сьомий. Комплексну кількісну оцінку якості K можна подати як деяку функцію відносних показників K_i та коефіцієнтів вагомості M_i і $K_i = f(M_i, K_i)$;

- принцип восьмий. Комплексна кількісна оцінка якості знаходить своє вираження у середньо виваженій арифметичній залежності:

$$K_d = M_1 K_1 + M_2 K_2 + M_3 K_3 + M_4 K_4 + \dots [9;10;11].$$

Таблиця 4

Базова кваліметрична модель сформованості інформаційної культури вихователів закладів освіти (за Г. Єльніковою, О. Касьяною) [9;11]

	Вага	Показники параметрів	Вага	Ступінь вияву				
				1	0,75	0,5	0,25	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Культура використання інформації	0,25	1.1. Уміння здійснювати якісну обробку інформації й транслювати її в доступній формі:	0,35					
		- уміння вільно орієнтуватись у великих обсягах інформації;	0,20					
		- сформованість навичок найбільш дієвих способів роботи з інформаційними потоками;	0,25					
		- ефективність використання засобів інформаційних технологій	0,20					
2. Культура організації подання інформації	0,35	2.1. Рівень професійного досвіду і досконалість засобів діяльності з інформаційними потоками:	0,30					
		- усвідомлення важливості творчої обробки інформації з використанням комп'ютерних технологій;	0,10					
		- потреба у створенні власних методичних інформаційних продуктів;	0,15					
		2.2. Активне ставлення до професійної інформаційної діяльності:	0,35					
		- знання особливостей засобів інформаційних технологій щодо пошуку, переробки і зберігання інформації, а також виявлення, створення і прогнозування можливих технологічних етапів щодо переробки великих обсягів інформації	0,10					

3. Культура спілкування в інформаційному середовищі	0,25	3.1. Рефлексія інформаційної діяльності:	0,25					
		- уміння здійснювати комунікацію у віртуальному середовищі, прогнозуючи її результати;	0,15					
		- адекватна самооцінка власних можливостей щодо застосування сучасних інформаційних технологій	0,10					
		3.2. Сформованість навичок інформаційного спілкування:	0,15					
		- розуміння, знання, застосування мов та інших видів знакових систем, технічних систем, технічних засобів під час передачі інформації;	0,10					
		- володіння технікою і логікою інформаційної комунікації;	0,15					
		- уміння здійснювати комунікаційні зв'язки в інформаційному середовищі;	0,10					
4. Культура сприймання інформації	0,15	4.1. Соціально-професійна навченість, що виявляється в умінні виокремлювати істотне, адаптуватися до інформаційного середовища;	0,40					
		4.2. Сформованість інформаційної культури як сукупності особистих морально-етичних вимог, що являють собою підґрунтя для формування професійних знань, умінь та навичок, які виявляються в щоденній роботі інформацією, використанні сучасних педагогічних технологій	0,60					

Характеристика отриманих результатів дослідження: аналіз отриманих результатів свідчить про те, що найнижчі показники розвитку інформаційної культури серед освітян мають вихователі, що пов'язане з об'єктивно низьким рівнем комп'ютеризації закладів дошкільної освіти, обмеженою пропозицією освітніх платформ для дошкільників та вихователів, загальним низьким рівнем обізнаності педагогів закладів дошкільної освіти з сучасними освітніми ІК-технологіями та низькою мотивацією щодо опанування ними, великою кількістю документообігу, що досі залишається паперовим тощо.

Позитивна динаміка показників рівня сформованості інформаційної культури вихователів пов'язана з усвідомленням необхідності оволодіння основами інформативної компетентності як однієї з провідних професійних цінностей та пов'язаною з нею об'єктивною самооцінкою власних можливостей у використанні ІК-технологій.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, підсумовуючи викладений матеріал, зазначимо, що рівень розвитку інформаційної культури залежить від базового ступеня сформованості її основних складових та їх змістовних характеристик. Провідним фактором розвитку інформаційної культури вихователів закладів дошкільної освіти є сформованість у них професійно значущих ціннісних орієнтацій щодо роботи з інформацією та оволодіння сучасними ІК-технологіями, що формує вмотивованість та інформаційні потреби.

Нами виявлено, що процес інформаційної культури освітян можна представити у вигляді спіралі, що забезпечує прогресивний розвиток.

Результативність подальшої діяльності пов'язана із застосуванням процедур автономіторингу (самоменеджменту) розвитку інформаційної культури. Виходячи з того, що автономіторинг – це внутрішнє, індивідуальне самодослідження педагогом особистих та професійних якостей з метою самокорекції, саморозвитку слабких і сильних сторін власної особистості [12, с.74], вихователі можуть опанувати прийоми рефлексії інформаційної діяльності. Технологія самоменеджменту сприятиме розробці освітянами дошкільної галузі індивідуальної програми (дорожньої карти) розвитку інформаційної культури, формуванню інформаційної компетентності, внутрішньої мотивації до роботи з інформацією, творчим підходом до її застосування в освітній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Биков В.Ю. Інформатизація освіти України: стан, проблеми, перспективи: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., місто Херсон, 2001, 3- 5 верес. // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2001. № 5. С. 5: фотогр.
- [2] Биков В.Ю. Інформатизація освіти і розвиток понятійно-термінологічного апарату системи навчання і освіти // Професіоналізм викладача вищої школи: освітні технології: До 90-річчя заснування МДУ: 3б. ст. до Міжнар. наук.-практ. конф. / АПН України. Ін-т засобів та інформ. технологій навчання, Миколаїв. держ. ун-т імені В.О. Сухомлинського та ін. Миколаїв, 2004. С. 15-23.
- [3] Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця [Текст] / Р. С. Гуревич // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень: 3б. наук. праць / за ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. Київ, 2003. С. 354-360.
- [4] Професійна освіта в ХХІ столітті: проблеми і перспективи / Р. С. Гуревич, Л. Е. Габрійчук, Н. В. Герасименко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. № 63. С. 103-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2020_63_18 (дата звернення :02.09.2024).
- [5] Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів / [Алексєєва С. В., Гуменний О. Д., Паржницький В. В.]. Київ: 2015.188 с.
- [6] Збірка інформаційно-аналітичних матеріалів (за підсумками роботи українсько-канадського проекту «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні»). Київ: АртЕк, 2009. 256 с.
- [7] Ашерев А.Т. Наукові та методичні основи формування інформаційної культури студентів технічних університетів: [текст] / А. Ашерев, Т. Богданова. Харків: УПА, 2010. 407 с. (Серія «Інженерна педагогіка»).
- [8] Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: навч. посібник. Київ: ІЗМН,1996. 140 с.
- [9] Моніторинг в управлінні навчальним закладом / О.М. Касьянова. Управлінський супровід моніторингу якості освіти /Т.Б. Волобуєва. Харків: Видавнича група «Основа», 2004. 96. (Серія «Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип.1(13)).
- [10] Касьянова О.М. Моніторинг управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу // Пост Методика. 2002. № 2–3(40-41). С.75-79.
- [11] Касьянова О.М. Розробка і використання педагогічного моніторингу у навчально-виховному процесі // Рідна школа. 2000. № 4. С. 36-38.
- [12] Маслікова І.В. Моніторингова система освітнього менеджменту. Харків: Видавнича група «Основа», 2005. 144с. (Серія «Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип.10(34)).

- [13] Sladkykh I. A, Kozyr O.A. Control as a function of managing the development of information culture among teachers in preschool education institutions //Scientific innovations and advanced technologies» (Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy») Issue № 7(35) 2024. P. 758–768. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/253/350>

A QUALIMETRIC APPROACH TO DETERMINING THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF INFORMATION CULTURE OF EDUCATORS IN PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Kozyr Olena Anatoliivna

manager,

Communal institution "Preschool educational institution (nursery-kindergarten) No. 377 of the Kharkiv City Council", graduate student, faculty of "International Relations and Journalism", specialty – "Management of an educational institution" of the Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine,

ORCID ID: 0009-0005-9331-1434

helena_kozyr@ukr.net,

Abstract. The article is devoted to highlighting the problem of diagnosing the level of information culture development of teachers of preschool education institutions. It was determined that the main parameters for assessing the level of information culture of teachers of preschool education institutions can be considered knowledge, skills and abilities related to professionally important qualities of their personality and represent the basis of effective professional activity. The thesis that the information culture of preschool educators includes the following components is proposed and experimentally proven: information needs of educators, leading motives of professional activity in the information environment, worldview orientations, etc.

The author of the article presents the process of information culture development of pedagogical workers of educational institutions in the form of a spiral, where each new stage of development is based on the components of information culture of previous periods, while adding new ones to the composition of time-tested ones. In this way, conditions are not only created for awareness of the laws of this activity, but also for determining the basic components of information culture for the purpose of further diagnostics. It is assumed that all components of information culture represent a single system, the components of which are interconnected and mutually conditioned.

Based on the analysis of scientific literature, the author identified the leading components of the information culture of educators (the culture of information perception; the culture of information use; the culture of the organization of information presentation; the culture of communication in the information environment) and their content, the characteristics of the levels of formation of the information culture of pedagogical workers of preschool education institutions were given.

The content and leading principles of qualitative assessment of the degree of development of information culture of preschool educators are disclosed. A basic qualitative model for assessing the level of development of educators' information culture is proposed. A brief description of the leading conditions, which are the driving forces for the development of the information culture of pedagogical workers in preschool education institutions, is provided.

The author of the article proposed the use of self-monitoring (self-management) procedures in order to optimize the work system for the development of the information culture of pedagogical educators.

Keywords: information culture, main components of information culture, content components of information culture, parameters, basic qualitative model.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Bykov V.Iu. Informatyzatsiia osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy: Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., misto Kherson, 2001, 3- 5 veres. // Kompiuter u shkoli ta simi. 2001. № 5. S. 5: fotohr.
- [2] Bykov V.Iu. Informatyzatsiia osvity i rozvytok poniatiino-terminolohichnoho aparatu systemy navchannia i osvity // Profesionalizm vykladacha vyshchoi shkoly: osvichni tekhnolohii: Do 90-richchia zasnovannia MDU: Zb. st. do Mizhnar. nauk.-prakt. konf. / APN Ukrainy. In-t zasobiv ta inform. tekhnolohii navchannia, Mykolaiv. derzh. un-t imeni V.O. Sukhomlynskoho ta in. Mykolaiv, 2004. S. 15-23.
- [3] Hurevych R.S. Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnoho fakhivtsia [Tekst] / R. S. Hurevych // Pedahohika i psykhologhiia profesiinoi osvity: rezultaty doslidzhen: Zb. nauk. prats / za red. I. A. Ziaziuna, N. H. Nychkalo. Kyiv, 2003. S. 354-360.